

JERUSALEM מכון ירושלים
INSTITUTE למחקרי מדיניות
FOR POLICY معهد القدس
RESEARCH لبحث السياسات

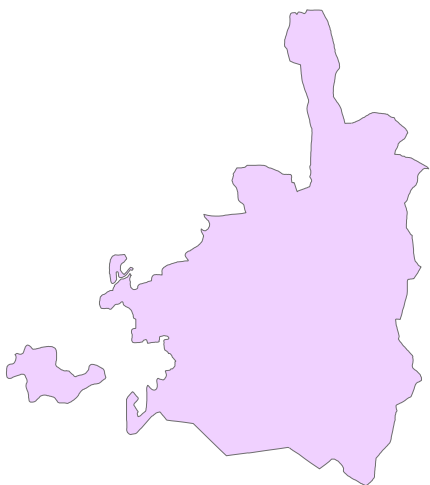
החלטת ממשלה 3790 לצמצום פערים חברתיים כלכליים ופיתוח כלכלי במזרח ירושלים

דצמבר 2019

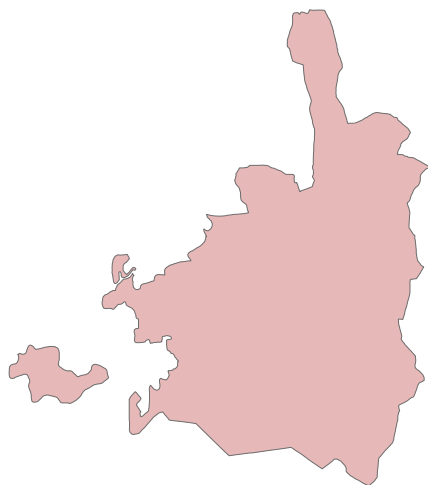
מבנה השיעור

- ❖ הרקע להחלטה 3790 - ירושלים
בעידן פוסט אוסלו
- ❖ ההחלטות שקדמו להחלטה 3790 -
מעבר מביטחוניזם לפיתוחיזם
- ❖ המניעים להחלטה 3790
- ❖ מבנה החלטה 3790
- ❖ לקראת ההחלטה הבאה - מה חסר
בהחלטה 3790

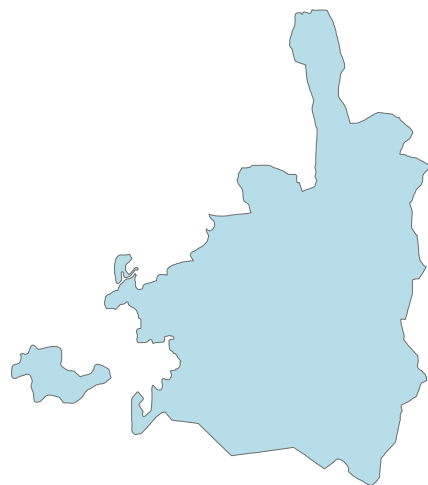

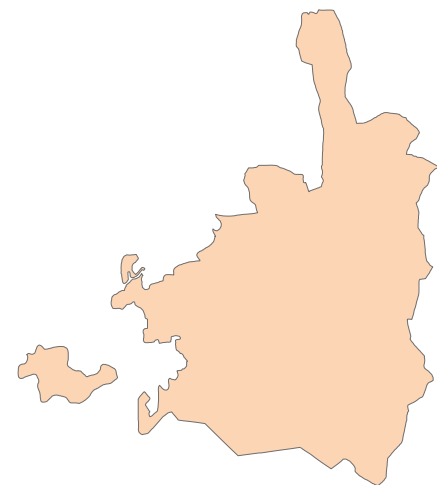
ירושלים בעידן
פוסט אוסלו
2007* - היום

ירושלים בעידן אוסלו
1987-2007

ירושלים המאוחדת
1967-1987

ירושלים המחולקת
1947-1967

החלטה 1775 מיום 29.06.2014

בהתאם להחלטת ועדת השרים לענייני **ביטחון לאומי** (הקבינט **המדיני-ביטחוני**), כונס צוות בין משרדי, בראשות מזכיר הממשלה, לשם בחינת הצעות להגברת **הביטחון האישי** במזרח ירושלים.

...

להלן סיכום עבודת הצוות והמלצותיו:

1. בשנים האחרונות, ניכרת מגמה של **החמרת מצב הביטחון האישי** במזרח ירושלים. הדבר מביא לפגיעה של ממש ביכולתה של מדינת ישראל לקיים משילות אפקטיבית בשטח הנמצא תחת ריבונותה, להרחקת מבקרים ישראלים ותיירים מאתרים בעלי חשיבות היסטורית, לאומית ואישית, כדוגמת בית הקברות בהר הזיתים, ולשגרת חיים בלתי נסבלת עבור התושבים המתגוררים במקום.
2. על מנת להתמודד עם קשיים אלו, ולהביא לשינוי במגמה האמורה, נדרש טיפול משולב מצד גורמי המדינה השונים, המערב הגברה של מאמצי **האכיפה הפלילית**, בצד השקעה בתחומים החברתיים והכלכליים במזרח העיר. כל זאת, במטרה לשפר את תנאי החיים של התושבים **ולהפחית את המוטיבציה להפרות סדר**, תוך נקיטה **בפעולות אכיפה וענישה בלתי מתפשרות** כנגד גורמים המבקשים לערער את השליטה הישראלית באזורים אלו. הצוות הבין משרדי מצא, אפוא, לנכון להמליץ על מענה משולב אשר מתייחס לשני המרכיבים האמורים.

https://www.gov.il/he/departments/policies/2014_dec1775

החלטה 2684 מיום 28.05.2017

בהתאם לסעיף 4 לחוק יסוד: ירושלים בירת ישראל, הקובע כי לירושלים תינתנה עדיפויות מיוחדות בפעילויות של רשויות המדינה לפיתוחה **בנושאי משק וכלכלה** ובנושאים אחרים, בהמשך להחלטות הממשלה מס 1775 מיום 29.6.2014 ומס 922 מיום 31.12.2015 ... מתוך מטרה **לשפר את איכות החיים והסביבה** של תושבי השכונות הערביות בעיר ירושלים ולחזק את יכולת ההשתלבות של תושבי מזרח ירושלים בחברה ובכלכלה הישראלית ובכך לחזק את **חוסנה הכלכלי והחברתי** של הבירה כולה:

- א. גיבוש תכנית חומש ממשלתית לצמצום פערים ופיתוח כלכלי
1. להטיל על מנכ"ל משרד האוצר, הממונה על התקציבים ומנכ"ל משרד ירושלים ומורשת לנהל עבודת מטה לגיבוש –
- א. תכנית חמש שנתית משלימה לתכנית החומש ...
- ב. התכנית תכלול, בין השאר, פיתוח תשתיות תחבורה, פיתוח אזורי מסחר ותעסוקה, תכניות לעידוד התעסוקה, שיפור איכות החינוך בדגש על עידוד התכנית הישראלית בבתי ספר, פיתוח תשתיות תברואה, ביצוע פעולות לשיפור **איכות החיים**, הגברת ההשתלבות באקדמיה ופעולות נוספות שמטרתן **צמצום הפערים** במזרח ירושלים **ופיתוח הכלכלי**.
- ...
- ב. על מנת לאפשר את **השתלבותם הכלכלית** של תושבי מזרח ירושלים ולהגדיל את שיעור התעסוקה ויכולת ההשתכרות במזרח ירושלים ולענות על הביקושים בקרב האוכלוסייה – לקבוע יעדים לשיפור **איכות החינוך** במזרח ירושלים ולהגברת יכולת ההשתלבות של בוגרי מערכת החינוך במזרח ירושלים בחברה, באקדמיה ובכלכלה בישראל.

https://www.gov.il/he/departments/policies/2017_des2684

החלטת הממשלה 3790 - צמצום פערים חברתיים

כלכליים ופיתוח כלכלי במזרח ירושלים:

1. חינוך והשכלה גבוהה

2. תעסוקה, כלכלה ורווחה

3. תחבורה

4. תכנון ורישום מקרקעין

5. בריאות

6. שיפור השירות לאזרח ושיפור איכות החיים

מטרת העל: הגדלת שיעור המועסקים תושבי מזרח

העיר ושילובם בשוק התעסוקה הישראלי

(מוביליות חברתית)

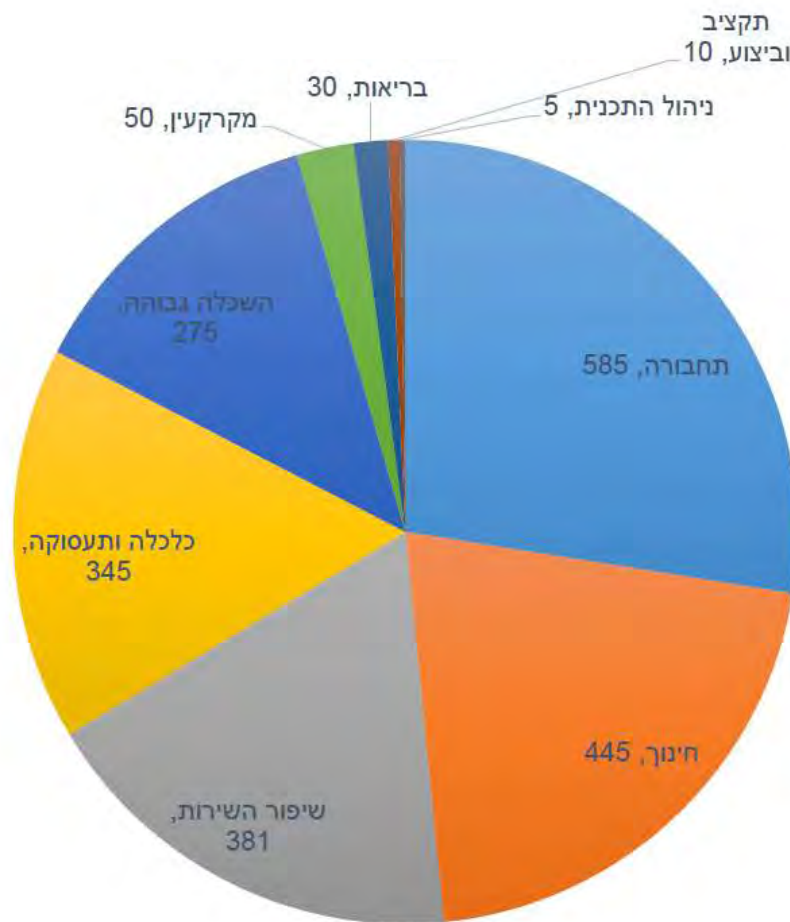
מטרות נוספות:

- הרחבת חינוך מוכוון תעסוקה
- העלאת שיעורי תעסוקה
- שדרוג המרחב הציבורי ואיכות החיים

תשומות, תפוקות ותוצאות

חינוך והשכלה גבוהה – תכניות

- ❖ העמקת הידע בשפה העברית
- ❖ קידום החינוך הטכנולוגי
- ❖ הגדלת היקף החינוך הבלתי פורמלי
- ❖ ליווי, בקרה ואכיפה
- ❖ מתן תמריצים, פיזיים ופדגוגיים, להרחבת תכנית הלימודים הישראלית
- ❖ הגדלת מספר סטודנטים תושבי מזרח ירושלים
- ❖ עידוד תלמידים מצטיינים ממזרח ירושלים ללימודים באקדמיה הישראלית ושילוב בתעסוקה מתקדמת ובתפקידים משמעותיים במגזר הציבורי.

תקציב: מעל 700 מליון ₪

חינוך והשכלה גבוהה – צוות משנה

ממשלה: משרד החינוך, משרד ירושלים
ומורשת, משרד האוצר

עירייה: מנח"י, מנהל קהילה, מנהל תרבות
ופנאי

תעסוקה, כלכלה ורווחה – תכניות

מטרה: תעסוקת נשים ממזרח ירושלים תעמוד על 75% משיעור תעסוקת כלל הנשים הערביות בישראל עד 2023.

❖ הפעלת מרכז הכוון תעסוקתי – 1500 משתתפים חדשים בשנה, מתוכם לפחות 70% נשים

❖ הרחבת תכנית "מעגלי תעסוקה" – 1200 משתתפים בשנה, מתוכם לפחות 70% נשים

❖ גיבוש תכניות לעידוד תעסוקה, בדגש על נשים צעירות:

- לימודי עברית
- "שנת מפנה" לצעירות לאחר סיום התיכון
- הכשרות מקצועיות וחינוך טכנולוגי
- ❖ פיתוח והרחבת שירותי הרווחה והתעסוקה:
  - תכניות לתמרוץ מעסיקים להעסקת נשים
  - מניעת נשירה ומצבי סיכון בקרב ילדים ונוער
  - תכנית "אפיקי הצלחה" (הכשרה מקצועית, פתרונות תעסוקה, כלכלת משפחה, מיצוי זכויות והעצמה אישית)

תעסוקה, כלכלה ורווחה – המשך תכניות

- ❖ המשך הקצאת 30 תקני עו"ס תעסוקתיים
- ❖ הגדלת מספר מעונות יום
- ❖ כלים לפיתוח ההון האנושי

תקציב: 319 מליון ₪

מטרה: גידול של 20% בגביית ארנונה עסקית עד 2023.

- ❖ קידום עסקים קטנים ובינוניים מותאמים למזרח ירושלים:
  - פיתוח מרכזים מסחריים
  - מאיץ עסקי ליזמים
- ❖ פיתוח תכנית לתמיכה בפיתוח עסקי ופיזי:
  - מרכזים מסחריים ואזורי מסחר בשכונות.
  - הפעלת כלים מותאמים לפיתוח, הרחבה והקמת עסקים

תקציב: 52 מליון ₪

תעסוקה, כלכלה ורווחה – צוות משנה

ממשלה: משרד העבודה והרווחה,

משרד האוצר, משרד ירושלים

ומורשת, משרד כלכלה ותעסוקה

עירייה: מנהל קהילה,

ופנאי, מנהל פיתוח, מהנדס העיר,

שירות התעסוקה, מרכז ריאן

ארגונים נוספים: ארגון תבת (ג'וינט)

שיפור השירות ואיכות חיים - תכניות

- ❖ השלמת תהליך רישום כתובות
- ❖ הרחבת שירותי הנקיון
- ❖ תשתיות פנאי
  - מתקני ספורט
  - פיתוח פארקים ומתחמי שעשועים
  - העצמת קהילה
  - הקמת מבני ציבור
- ❖ הרחבת פעילות המשרד לביטחון פנים
  - הרשות למאבק בסמים
  - הרשות לכבאות והצלה
- ❖ שיפור תשתיות מים, ניקוז וביוב

תקציב: מעל 300 מליון ₪

שיפור השירות ואיכות חיים – צוות משנה

**ממשלה: משרד ירושלים ומורשת, תרבות וספורט,
האוצר, פריפריה, ביטחון פנים, רשות המים**

**עירייה: מנכ"ל, אגף שפ"ע, מבני ציבור, אגפי ספורט,
רווחה, חברה, תברואה**

תחבורה - תכניות

- ❖ שילוב הסדר הרב-קו במזרח ירושלים (עד שנת 2020)
- ❖ פיילוט הפעלת שירות תחבורה ציבורית לכל העיר
- ❖ תכנון הכביש האמריקאי
- ❖ שיפור תשתיות התחבורה
- גיבוש תכנית רב שנתית לשדרוג עתידי של תשתיות התחבורה
- קידום ביצוע של פרויקטים זמינים לביצוע בתחום הכבישים המאספים
- ❖ עדכון סקר מיפוי צרכים בתחום התשתיות למזרח העיר בתחום התחבורה עד ליום 30 בספטמבר 2019:
  - כבישים מאספים
  - כבישים מאספים שכונתיים
  - כבישים מקומיים,
  - אומדני עלויות לשדרוג

תקציב: 585 מליון ₪

תחבורה - צוות משנה

ממשלה: משרד התחבורה, משרד

האוצר

עירייה: מהנדס העיר, חברת מוריה,

תכנית אב לתחבורה

תכנון ורישום מקרקעין - תכניות

- ❖ לפחות 50% מהמקרקעין במזרח ירושלים יוסדרו לא יאוחר מהרבעון ה-4 של שנת 2021, ו-100% מהסדרת רישום המקרקעין במזרח ירושלים עד סוף שנת 2025.
- ❖ דיון בתכניות לפיתוח אזורי תעשייה ותעסוקה: מינימום 260 דונם ובו 55 אלף מ"ר לבנייה

תקציב: 50 מליון ₪

תכנון ורישום מקרקעין – צוות משנה

ממשלה: משרד המשפטים, מנהל
תכנון, מפ"י, מזכיר הממשלה

עירייה: מהנדס העיר, הלשכה
הממשלתית

בריאות - תכנית

❖ הפעלת מרפאות קופות החולים בהפעלה ישירה, ולא דרך זכיינים

תקציב: 30 מליון ש

מכון ירושלים – תכנית המחקרים המלווים

1. בניית מדד מוביליות חברתית

2. בניית מערכות אינדיקטורים בתחומי: חינוך,

תעסוקה, איכות חיים

3. מחקרי עומק

4. מחקרי הערכה

מה חסר?

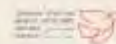
❖ רשות האוכלוסין

❖ ביטוח לאומי

❖ תכנון

❖ מה עוד?

الأحياء العربية في شرق القدس
دراسة وتقييم للتبني

جبل المكبر

أحمد الأسعد، يسرائيل قنصحي

مجلة القدس الأحياء شرقا

الأحياء العربية في شرق القدس
دراسة حول البنية التحتية وتقييم الوضع

صور باهر وام طويا

ياسمين زياتر، محمد العطار، يسرائيل قنصحي، نورا العوسا

الكتاب الإحصائي السنوي لأورشليم-القدس

عدد 30

القدس

2016

مجلة القدس الأحياء شرقا

الأحياء العربية في شرق القدس
تقييم وسرّ خفية

العيساوية

يعقوب أبو سمير

مجلة القدس الأحياء شرقا

الأحياء العربية في شرق القدس
دراسة حول البنية التحتية وتقييم الوضع

بيت حنينا

ياسمين زياتر، محمد العطار، يسرائيل قنصحي، نورا العوسا

الأحياء العربية في شرق القدس
دراسة وتقييم للتبني

أبو ثور

يعقوب أبو سمير

תודה

מחקר מניחים
מפני מעד

**בנייה בלתי חוקית,
סכסוכי דמים
ושני מיליארד שקל בשנה:
המחר של היעדר זכויות על
הקוטפות בתחום ירושלים**

מחקר מניחים
מפני מעד

**הכשרות מקצועיות:
כלי לשילוב תעסוקתי של תושבי מזרח ירושלים**

יית נפחלי, מריק שפון
צוות המחקרים: ישראל קנטיל, אמנד אסטר, טרדא נוסה ומוחמד נכאל
ירושלים, 2018

الأحياء العربية في شرق القدس
دراسة وتقييم للنمو التحتية

أبو ثور

يعقوب إيتان

פברואר 2018

**הפוטנציאל הכלכלי והחברתי
של יציאת נשים ערביות בירושלים
לעבודה**

יית נפחלי, יובל שיפטן

www.abulimam.org.il

הסמכת הערים במזרח ירושלים
מחקר טמחית העילה

כפר עקב

אמנד אסטר

